

Transparentnost Srbija

pregled aktivnosti

novembar 2019. godine

Bilten broj 11/2019

Sadržaj:

Aktivnosti	2
Pod lupom.....	5
"Politička odluka"	5
Ništa od uređivanja funkcionerske kampanje	6
Čiji je posao da proveri podatke uzbunjivača iz Krušika?	7
Slučaj Lešnjak/Bastać	8
Konferencije	10
PETRA 2019: Javna preduzeća u Srbiji uglavnom delimično transparentna.....	10
Civilno društvo u borbi protiv korupcije	11
Inicijative i analize.....	14
TS dostavila komentare na nacrt Zakona o referendumu i narodnoj inicijativi.....	14
Mediji	17
Arbitraže - legalni sivi biznis.....	17

Aktivnosti

Transparentnost Srbija predstavila je 20. novembra rezultate istraživanja o transparentnosti javnih preduzeća i preduzeća u državnom vlasništvu, koje je sprovela u saradnji sa organizacijom Transparency International Češka i uz podršku Ministarstva spoljnih poslova Češke. Detaljnije u poglavlju "Konferencije".

Transparentnost Srbija dostavila je nadležnom ministarstvu predloge i sugestije u vezi sa nacrtom Zakona o referendumu i narodnoj inicijativi. U okviru javne rasprave, TS je ukazala na odredbe koje se tiču takse za overu potpisa, organa za sprovođenje referenduma, obaveštavanja o referendumskim opcijama, referendumske kampanje, finansiranja i troškova referendumske kampanje, kampanje za narodnu inicijativu i odlučivanja o inicijativi. Opširnije u poglavlju "Inicijative i analize".

Predstavnici TS Nemanja Nenadić i Zlatko Minić boravili su od 14. do 17. novembra u Berlinu na godišnjem sastanku Transparency International. Jedna od tematskih radionica bila je posvećena unapređenju zaštite uzbunjivača širom sveta. Skup je vodila Salla Nazarenko iz Finske, a govorili su Claire Launey (Kolumbija), Henda Fellah (Tunis), John Devitt (Irska), Nemanja Nenadić (Srbija), Rajen Bablee (Mauricijus) i Marie Terracol iz sekretarijata Transparency International.

Nemanja Nenadić je druge učesnike upoznao sa dosadašnjom primenom Zakona o zaštiti uzbunjivača i glavnim nedostacima koji su se pokazali u praksi. To je bilo naročito značajno za druge učesnike iz zemalja koje tek treba da donesu ovakav zakon ili da ga unaprede, budući da se srpski Zakon o zaštiti uzbunjivača neretko pominje kao jedan od najboljih u svetu. On je posebno ukazao na problem nedovoljnog nadzora nad primenom Zakona, a pre svega u vezi sa postupanjem državnih organa kojima uzbunjivači prijave korupciju ili druge štetne radnje. Pored toga, on je ukazao na pojedine pravne aspekte aktuelnog slučaja uzbunjivača iz fabrike "Krušik", koji nije dobio zaštitu na osnovu ovog zakona zato što je izašao u javnost sa podacima koji su označeni (osnovano ili ne), kao "poslovna tajna" tog državnog preduzeća.

Zlata Đorđević razgovarala je 12. novembra sa delegacijom OEBS-ove Kancelarije za demokratske institucije i ljudska prava (OEBS/ODIHR) koju je predvodio šef Odeljenja za izbore Alexander Shlyk o izbornom sistemu Srbije i izmenama tri zakona koje je predložila Vlada Srbije. Delegacija ODHIR je boravila u Srbiji kako bi ocenila predizborno okruženje i pripreme za predstojeće izbore, a na osnovu te procene trebalo bi da preporuči da li će se ODHIR angažovati tokom izbora i na koji način.

Predstavnici Američke agencije za međunarodni razvoj (USAID) i šest lokalnih samouprava u Srbiji (Niš, Kragujevac, Sremska Mitrovica, Novi Pazar, Žabalj i Stari grad) potpisali su 15. novembra Sporazum o saradnji i razumevanju potpisali su kako bi zajedno radili na jačanju antikorupcijskih napora i jačanju transparentne, inkluzivne i odgovorne lokalne uprave. Transparentnost Srbije deo je Projekta za odgovornu vlast, a tokom prethodnih godinu dana pružali smo podršku četiri lokalne samouprave

(Vranje, Raška, Sjenica i Vrnjčka Banja) da izrade svoje Lokalne antikorupcijske planove, kao i podršku Lokalnom antikorupcijskom forumu Grada Šapca. Zlata Đorđević govorila je na ovom događaju o značaju usvajanja i sprovođenja Lokalnih antikorupcijskih planova, saradnji sa lokalnim samoupravama i njihovoj posvećenosti izradi ovog važnog dokumenta, kao i razumevanju same suštine LAP-a.

Agencija za borbu protiv korupcije predstavila je Metodologiju za praćenje i izveštavanje o primeni lokalnog antikorupcijskog plana koja je izrađena u saradnji sa Projektom za odgovornu vlast (GAI) Američke agencije za međunarodni razvoj (USAID).

Predstavljanju su prisustvovali predstavnici Transparentnosti Zlata Đorđević i Zlatko Minić. Minić je podsetio na iskustva TS u podršci lokalnim samoupravama u izradi LAP-ova, formiranju tela i naglasio da će poseban izazov biti upravo podrška telima za praćenje primene LAP-a. Ta podrška biće dvojaka – kroz pomoć da primene metodologiju i steknu rutinu u saradnji sa lokalnom administracijom i lokalnim vlastima, ali i kroz podršku da dopru do javnosti u situacijama kada saradnje nema i kada se LAP ne sprovodi.

Na konferenciji "Korporativno upravljanje i digitalizacija nadzora nad javnim preduzećima" predstavljene su pojedine procene i analize koje su do sada urađene u okviru projekta Reforme lokalnih finansija "RELOF 2".

O značaju korporativnog upravljanja u javnom sektoru i iskustvima Hrvatske u unapređenju korporativnog upravljanja govorio je kespert projekta Darko Tipurić. Ekspertkinja Katarina Đulić predstavila je rezultate procene kapaciteta i spremnosti JLS za obavljanje poslova nadzora i ocene nivoa korporativnog upravljanja u lokalnim javnim preduzećima, a predstavnik TS Zlatko Minić govorio je o transparentnosti rada lokalnih javnih preduzeća u Srbiji, na osnovu iskustava iz šest istraživanja koje je TS sprovedla u proteklih pet godina - dve analize primene Zakona o javnim preduzećima, tri ciklusa istraživanja LTI i istraživanje PETRA 2019.

Programski direktor Transparentnosti Srbija Nemanja Nenadić učestvovao je, kao moderator i jedan od diskutanata, na panelu posvećenom ulozi civilnog društva u sprečavanju korupcije, održanom u okviru međunarodne konferencije "Prevenција i borba protiv korupcije", u organizaciji Ministarstva pravde, uz finansijsku podršku Evropske unije, od 3. do 5. novembra. Opširnije u poglavlju "Konferencije".

Programski direktor Transparentnosti, Nemanja Nenadić, učestvovao je na javnoj tribini na temu "Građanska kontrola javnih nabavki, planiranja i implementacije budžeta SO Brus". Pored njega, panelisti su bili Rodoljub Šabić, advokat i bivši poverenik za slobodan pristup informacijama od javnog značaja i zaštitu podataka o ličnosti, Dragan Dobrašinić iz Topličkog centra za demokratiju i ljudska prava i Koalicije za nadzor javnih finansija, Slobodan Vidojević, bivši predsednik opštine Brus i jedini nezavisni odbornik (od ukupno 29) u Skupštini opštine Brus i dvojica bivših privatnih preduzetnika - Aleksandar Grbić i Aleksa Stevanović.

Nenadić je, između ostalog, predstavio nalaze poslednjeg objavljenog istraživanja TS o transparentnosti budžeta lokalne vlasti i glavne probleme koji su uočeni za opštinu Brus. On je takođe govorio o problemima javnih nabavki u Republici Srbiji, kao o i o pojedinim rešenjima iz aktuelnog predloga novog Zakona o javnim nabavkama koje se mogu pokazati kao problematične u praksi, a naročito o podizanju granice za sprovođenje javnih nabavki koja je značajna za opštine sa malim budžetom. U vezi sa budžetom je govorio na temu prevelike diskrecije kod korišćenja budžetske rezerve kao i o potrebi da se kroz javne rasprave na lokalnom nivou obezbedi da kapitalni izdaci budžeta budu određeni u skladu sa prioritetima na koje ukazuju građani.

Nastavljamo podršku lokalnim samoupravama na izradi lokalnih antikorupcijskih planova, izboru lokalnih antikorupcijskih foruma i obuci članova foruma. Na konkurs u Vranju javilo se rekordnih 17 kandidata za članove LAF-a. Intervjui sa kandidatima održani su 30. novembra.

TS je počela pripreme za novi ciklus istraživanja transparentnosti lokalnih samouprava u Srbiji - LTI 2020. Uz podršku USAID-a i u ovom ciklusu oćenićemo i rangirati sve gradove, opštine i gradske opštine u Srbiji.

U novembru je objavljeno 195 vesti ili priloga o aktivnostima naše organizacije odnosno vesti u kojima su citirani stavovi predstavnika TS. Na sajt TS postavili smo niz [inicijativa i analiza](#), kao i zahteva državnim organima i njihovih odgovora.

Prenosimo izbor tekstova koje smo objavili u prethodnom mesecu:

Pod lupom

"Politička odluka"

28. novembar 2019.

Najviši državni zvaničnici, uključujući [predsednika države](#) i [predsednicu Vlade](#) ocenili su da je odluka Beogradskog univerziteta o proglašenju doktorskog rada aktuelnog ministra finansija za plagijat, „politička“. Ovakve ocene bi bile utemeljene da je Beogradski univerzitet preporučio da se Siniša Mali razreši sa javne funkcije, ali Univerzitet nije učinio ništa slično. Štaviše, s obzirom na dužinu trajanja postupka u kojem su potvrđene svakom očigledne činjenice o korišćenju tuđeg teksta bez navođenja, Univerzitetu bi se pre moglo prigovarati to što odluku nije doneo znatno ranije.

Nema sumnje da odluka Univerziteta ima i svoje političke implikacije, što se ogleda i u zahtevima za smenu ministra sa javne funkcije. Odluka SNS i poslaničke većine da takve zahteve prihvati ili ne prihvati biće politička, kao što i zahtevi opozicionih partija da se ministar smeni jesu politički.

Međutim, to ne znači da je takva i [Odbora za profesionalnu etiku BU](#). Može se osporavati ispravnost odluke Univerziteta, ali se o tome može suditi samo na osnovu činjenica – da li je reč o plagijatu ili ne – a nikako na osnovu njenog uticaja na donošenje političkih odluka. Čini se da je suštinu postupanja predstavnika vlasti najbolje objasnio predsednik skupštinskog odbora za obrazovanje, Muamer Zukorlić: "Ako im ovo sada sa ovim obračunom, sa Vladom i ministrom finansija prođe olako, gospodo, to je najava mnogo žešćih udara. Zapamtite, nemojte to potcenjivati - ili će oni vas, ili ćete vi njihov. Nemojte taj požar potcenjivati".

Siniša Mali, kao ni drugi ministri, ne mora da ima zvanje doktora nauka da bi obavljao funkciju koju vrši; za nju se ne traži čak ni fakultetsko obrazovanje. Usled toga, predsednica Vlade, predsednik Republike/SNS i predsednica Narodne skupštine mogu da kažu da ministra Malog neće smenjivati sa funkcije zbog toga što je plagirao svoj akademski rad i da na taj način prime i na sebe deo odijuma građana koji smatraju da on zbog takve prevare ne može da vrši javnu funkciju.

Prava opasnost ovakvih reakcija zvaničnika jeste to što se stvara ambijent u kojem neće biti moguće raspravljati ni o jednom pitanju, pa bio to plagijat, zagađenje životne sredine, korupcija, subvencije ili sport ... polazeći od nespornih činjenica.

Drugim rečima, nosioci vlasti mogu da se pozivaju na to da su dobili poverenje od građana i da upućuju njihove kritičare na to da ih smene na izborima. Međutim, da bi se poverenje građana moglo smatrati legitimno dobijenim, građani moraju imati na raspolaganju činjenice.

Ništa od uređivanja funkcionerske kampanje

14. novembar 2019.

Prvi od tri nacrti zakona koje je Vladina radna grupa pripremila „radi ispunjavanja preporuka ODIHR“ za sprečavanje zloupotrebe javnih resursa u izornoj kampanji upućen je skupštini. Iako je ovom prilikom menjan član Zakona o Agenciji za borbu protiv korupcije, koji uređuje razdvajanje vršenja javne funkcije od stranačkog delovanja, nije bilo spremnosti da se valjano uredi i pitanje „funkcionerske kampanje“.

U članu 29. i u definicijama iz Zakona o Agenciji, preciziran je pojam „javnog resursa“ i navedeni su pojedini vidovi zabranjenog korišćenja tih resursa, ali od toga neće biti naročite koristi jer se preciziraju pitanja oko kojih ni do sada nije bilo mnogo dilema.

Na primer, ni do sada nije bilo nikakve sumnje da je funkcionerima zabranjeno da koriste prostorije i veb-sajtove državnih organa za promociju stranaka.

Takođe, i do sada je bilo jasno da ministri ne smeju da koriste službena vozila za odlazak na stranačke mitinge (izuzev onih koji uživaju danonoćnu zaštitu), ali je Agencija za borbu protiv korupcije krivo tumačila postojeće propise.

S druge strane, zakon ne precizira one oblasti gde dileme postoje i gde bi intervencija bila korisna. To je pre svega vođenje „funkcionerske kampanje“, to jest situacije kada se promotivne mogućnosti koje pruža javna funkcija koriste kao prilika za dodatnu promociju pred izbore. Usled toga ćemo i u narednim izbornim kampanjama biti preplavljeni vestima o događajima koji nisu uopšte morali da se dese, ili nije bilo nužno da se odigraju upravo u doba kampanje, sa javnim funkcionerima kao glavnim akterima.

Zanimljivo je da se [u vesti sa sednice](#) Vlade Srbije navodi naslov „Jačanje odgovornosti političkih subjekata u izbornom procesu“, iako ovde nije reč o zakonu koji uređuje bilo kakve obaveze „političkih subjekata u izbornom procesu“.

Iako Vlada iz nepoznatog razloga nije objavila i konačan tekst predloga zakona koji je uputila Skupštini, već samo vest sa sednice, već sada znamo da ovaj tekst nije poboljšán u odnosu na onaj koji je iznet na javnu raspravu. Naime, Ministarstvo pravde je objavilo izveštaj sa javne rasprave u kojem se navodi da je dobilo niz predloga od Centra za primenjene evropske studije i Transparentnosti Srbije, kao i jedan predlog CESID-a, ali da su „primedbe odbijene, jer su rešenja iz Nacrta zakona celishodnija, primerenija i usklađena sa preporukama Organizacije za evropsku bezbednost i saradnju (OEBS) i Kancelarije za demokratske institucije i ljudska prava (KDILJP)». Navodna veća celishodnost i primerenost nije objašnjena ni na jednom konkretnom primeru. Stoga se može zaključiti da je javna rasprava održana samo forme radi, a ne sa namerom da se rešenja iz nacrtá poboljšaju.

Inače, u zajedničkom [predlogu TS i CPES](#) su zatražili da se pod pojmom javnih resursa pored nepokretnih i pokretnih stvari izričito navedu i „prava“ (na primer, potraživanja, prava intelektualne svojine itd). Dalje, predlagali smo da se pojam javnog resursa proširi tako da obuhvati i mogućnost za donošenje raznih diskrecionih odluka. Iznenađujuće je da nisu prihvaćeni ni predlozi za preciziranje pojedinih normi – npr. da se dosledno koristi izraz politički subjekt umesto pojma politička stranka i da se izjednači zloupotreba javne funkcije pozivanjem da se glasa za nekog sa pozivanjem da se ne glasa za neki politički subjekt. Nije prihvaćen ni predlog da se za novouvedene prekršaje kazne svi funkcioneri koji prekrše pravila, a ne samo oni koji su ujedno članovi organa političkih stranaka.

Čiji je posao da proveri podatke uzbunjivača iz Krušika?

11. novembar 2019.

Aleksandar Obradović, uzbunjivač zaposlen u valjevskom „Krušiku“ izneo je u javnost niz dokumenata i podataka o lošem poslovanju tog preduzeća u državnom vlasništvu. Između ostalog, [rekao je](#) i da „iza toga stoji sam vrh vlasti koji se upleo u trgovinu oružjem i isisava novac iz vojnih fabrika koji delom odlazi u privatne džepove, a delom u stranačke fondove“. Ni jedan državni organ još uvek nije ispitao ove zabrinjavajuće informacije.

Po nalogu javnog tužilaštva, jedino je u bio [uhapšen](#), pa potom pušten u kućni pritvor sam uzbunjivač, pod sumnjom da je odavao poslovne tajne tog preduzeća. On nije dobio zaštitu na osnovu Zakona o zaštiti uzbunjivača, budući da član 20. tog zakona uskraćuje zaštitu onima koji iznesu podatke označene kao tajna u

Obradović: Vrh vlasti isisava državni novac kroz trgovinu oružjem

Šta god pipnete i gde god zagrebetu u Krušiku trulo je i iza toga stoji sam vrh vlasti koji se upleo u trgovinu oružjem i isisava novac iz vojnih fabrika koji delom odlazi u privatne džepove, a delom u stranačke fondove.

32 | Piše: Zoran Radovanović | 09. novembra 2019. 07:28 Izmenjeno: 07:29

Foto: Privatna arhiva

javnost. To je jedna od loših odredaba u tom zakonu, na koju smo [upozoravali](#) u doba kada je zakon pisan i usvajan

Međutim, u krivičnom postupku, ako do njega dođe, postoji mogućnost da se Obradovićev oslobodi od odgovornosti od na osnovu drugih propisa (Zakona o tajnosti i Zakona o zaštiti poslovne tajne). Naime, on neće biti odgovoran ako se dokaže da objavljene podatke nije ni trebalo označavati kao tajne. Takođe, on se može pozvati na član 73. Zakona o privrednim društvima koji oslobađa od dužnosti čuvanja poslovne tajne saopštavanje koje je „učinjeno javnosti isključivo u cilju ukazivanja na postojanje dela kažnjivog zakonom“.

U međuvremenu, predsednik Srbije Aleksandar Vučić [poručio](#) je da ni otac Nebojše Stefanovića, ni Nebojša Stefanović, niti on neće biti izuzet od zakona ako postoji ijedan dokaz da je zakon prekršen, „a mogući sukob interesa već rešava Agencija za borbu protiv korupcije, što nije krivično-pravno kršenje zakona“.

Prozvana Agencija za borbu protiv korupcije nije ništa saopštila ovim povodom, a tek nakon novinarskog insistiranja, [ispostavilo](#) se da ne rešava još uvek ništa, već da je "u toku prethodna provera ispunjenosti uslova za pokretanje postupka." Za početak se mora istaći da Agencija svakako nije jedini državni organ koji je nadležan da proverava informacije uzbunjivača u ovom slučaju. Drugim rečima, kakav god zaključak Agencija bude izvela o postupanju ministra Stefanovića to neće staviti tačku na ovaj slučaj. Naime, kada je reč o ministru Stefanoviću i poslovanju „Krušika“, Agencija treba da utvrdi da li je ministar Stefanović imao dužnost da prijavi sukob interesa u situacijama kada je to ministarstvo [davalo mišljenja ili dozvole](#) za rad preduzeća GIM, za koje radi njegov otac, i da li je to učinio. Iste provere bi trebalo izvršiti i u slučaju da je MUP neposredno poslovao sa tom firmom.

S druge strane, Agencija nije nadležna da utvrđuje da li su ugovori koje je „Krušik“ zaključivao sa firmom „GIM“ bili štetni po preduzeće u državnom vlasništvu, da li je ministar ili neko drugi koristio svoj uticaj da utiče na poslovne odluke, ne samo u pogledu trgovine oružjem, već i u vezi sa zapošljavanjem i utvrđivanjem postojanja viška zaposlenih u preduzeću. To je stvar u nadležnosti javnog tužilaštva, iz kojeg do sada nije stigla čak ni informacija da se navodi uzbunjivača ispituju. Time je javno tužilaštvo pokazalo da ne poštuje jednu od svojih obaveza – da proaktivno ispituje slučajeve moguće korupcije, na osnovu raspoloživih informacija, ne čekajući da o svakom takvom slučaju dobije krivičnu prijavu.

Ovaj slučaj je takođe pokazao neefikasnost nadzora nad poslovanjem firmi u državnom vlasništvu.

Iako državni organi imaju mogućnost i obavezu da vrše nadzor nad njihovim finansijskim poslovanjem, što u ovom slučaju treba da čini Ministarstvo odbrane preko imenovanih članova nadzornog odbora, Ministarstvo odbrane se u vezi sa ovim slučajem nije oglašavalo. Sam HK „Krušik“ je u javnost izlazio selektivno sa podacima, koji nisu dovoljni da se izvede zaključak o ispravnosti javno iznetih ocena uzbunjivača. Finansijski izveštaji Krušika i izveštaji revizora su inače [objavljeni na sajtu](#) ove korporacije. Imajući u vidu da je uzbunjivač osporio validnost sačinjavanja tih izveštaja, to bi mogao da bude dobar osnov da se oni podvrgnu i reviziji od strane Državne revizorske institucije.

Slučaj Lešnjak/Bastać

1. novembar 2019.

Jedan od bivših rukovodilaca gradske opštine Stari Grad u Beogradu, Lazar Lešnjak, [optužio je](#) predsednika te opštine, Marka Bastaća, kao i sebe lično za nekoliko krivičnih dela. Tako, jedna od optužbi se odnosi na to da su tokom 2018. ili ranijih godina opštinski građevinski inspektori nalagali rušenje bespravno podignutih objekata (verovatno se misli na novogradnju), da ta rešenja nisu izvršavana zbog (stvarnog ili navodnog) nedostatka sredstava a da je potom Lešnjak „za Bastaća“ uzimao mito od investitora kako do rušenja ne bi ni došlo, te da je pretrpeo nasilje kada je jednu od tih koverti zadržao „za sebe“. Predsednik opštine je ovo [demantovao](#), povezao sa svojim političkim aktivnostima i pozvao tužilaštvo da ispita slučaj. Lešnjaka je nazvao „ucenjenim čovekom“, bez daljeg obrazloženja. S druge strane, ministar unutrašnjih poslova je Lešnjaka [nazvao](#) „uzbunjivačem“, tvrdeći da se ovaj „obratio nadležnom organu“.

Za sada se ne vidi kojem se to državnom organu Lešnjak obratio, niti šta je taj organ preduzeo povodom slučaja. Poznato je samo da je dao izjavu za „Kurir“ i da su tu izjavu drugi prenosili i komentarisali. Zanimljiva je opaska ministra Stefanovića, pogotovo u kontekstu nedavnog negiranja svojstva uzbunjivača Aleksandru Obradoviću iz „Krušika“ od strane više zvaničnika, a sve zbog toga što nije poštovao proceduru koja bi mu garantovala zakonsku zaštitu.

Naime, događaji o kojima govori Lešnjak su se odigrali u maju 2018. godine i ranije. Prema Zakonu o zaštiti uzbunjivača, zaštita se pruža u slučaju da se uzbunjivanje vrši „u roku od jedne godine od dana saznanja za izvršenu radnju zbog koje vrši uzbunjivanje“, tako da je Lešnjak propustio priliku da sebi obezbedi zaštitu na osnovu ovog zakona, ukoliko je tek sada progovorio o zloupotrebama. Očigledno je da državni funkcioneri u zavisnosti od toga šta im odgovara u konkretnom slučaju, pojam uzbunjivača tumače čas na jedan, čas na drugi način.

Bastać demantovao da je mučio i prebio venčanog kuma

NI AUTOR: NI Beograd

bet AUTOR: Beta

Podeli: 0

Jedino ispravno rešenje za ovaj, kao i za mnoge druge slučajeve gde su se u javnosti pojavile informacije o zloupotrebama javnih funkcionera jeste pokretanje istrage od strane tužilaštva. Ukoliko Lešnjak nije podneo krivičnu prijavu, onda bi tužilaštvo moralo da od njega zatraži dostavljanje svih potrebnih informacija, a pre svega imena investitora koji su navodno kupovali zaštitu od rušenja bespravno podignutih objekata. Međutim, tu nije kraj. Ukoliko bi javno tužilaštvo zaista želelo da radi svoj posao kako treba i proaktivno, onda bi moralo, na osnovu saznanja o mehanizmu moguće korupcije u ovom slučaju, da ispita slične situacije u drugim opštinama i gradovima.

Konferencije

PETRA 2019: Javna preduzeća u Srbiji uglavnom delimično transparentna

20. novembar 2019.

Javna preduzeća i preduzeća u vlasništvu države u Srbiji u najvećem broju su "delimično transparentna", a odredbe Zakona o javnim preduzećima koje se tiču profesionalizacije upravljanja nisu sprovedene ni tri godine po isteku roka, nalaz je istraživanja "Indeks transparentnosti javnih preduzeća i preduzeća u državnom vlasništvu PETRA 2019", koje su u Beogradu predstavili Transparentnost Srbija i Transparency International Češke.

U okviru istraživanja posmatrano je 40 preduzeća u obe zemlje, koja su svrstana u pet kategorija. "Potpuno transparentno preduzeće ne postoji ni u Češkoj, ni u Srbiji", saopštio je Zlatko Minić iz Transparentnosti Srbija. Najbolje rangirana preduzeća u Srbiji su "Srbijavode" i "Toplana Šabac", a "uglavnom transparentna" su još i "Srbijakargo", "Vodovod" Subotica, "Vodovod i kanalizacija" Kragujevac, "Emisiona tehnika i veze", "Transnafta", "Putevi Srbije", "Beogradski vodovod i kanalizacija", Elektroprivreda Srbije i JKP "Šumadija", Kragujevac.

Minić je istakao da je "delimično transparentno", a njih je najviše, 15 preduzeća, od kojih su tri republička i 12 lokalnih, a tri državna i dva lokalna preduzeća su ocenjena kao "uglavnom netransparentna".

U najlošijoj kategoriji "netransparentnih preduzeća", devet je preduzeća: tri državna i šest lokalnih. Najlošije je rangirana "MB namenska", za koju je Minić naveo da nema ni funkcionalnu internet prezentaciju na srpskom jeziku i nije odgovorila na zahteve za pristup informacijama. U toj poslednjoj kategoriji su i "Aerodromi Srbije", "Komstan" Trstenik, Gradska toplana Kruševac, JKP "Naš dom" Požega, "Novi dom" Vranje, JP NP "Kopaonik", Vodovod Vranje i Vodovod Zaječar.

U Češkoj su preduzeća dobila najbolje ocene po objavljivanju oglasa za zapošljavanje na svojim sajtovima, ali, s druge strane, nijedno od tih preduzeća u Češkoj nije objavilo finansijski plan, dok je u Srbiji finansijski plan objavilo 75 odsto preduzeća. To je, međutim, u Srbiji zakonska obaveza, što znači da se stvari mogu posmatrati i sa druge strane - 25% preduzeća direktno krši zakonsku obavezu.

U Srbiji je "solidan zakonski okvir" - Zakon o javnim preduzećima, ali se on "vrlo malo poštuje", dok u Češkoj ne postoji tako striktan okvir, ali postoji dobra praksa, rekao je Minić.

Milan Eibl iz Transparentnosti Češke je kazao da u njegovoj zemlji nema centralnog zakona o javnim preduzećima, već postoji "decentralizovani stil". "Nemaju ih mnogo (obaveza), ali ih poštuju", rekao je Eibl i dodao da su češke kompanije po tim, malobrojnim, obavezama bolje u odnosu na Srbiju. Eibl je naveo i da je u Češkoj poslednjih godina znatno smanjena partijska kontrola nad preduzećima u državnom vlasništvu, zahvaljujući pritisku nevladinog sektora i podršci medija, što je, nakon nekoliko korupcionaških afera, rezultiralo i buđenjem političke volje.

Programski direktor Transparentnosti Srbija Nemanja Nenadić naveo je da ta preduzeća imaju značajan udeo u srpskoj privredi i da je zato važno da obaveštavaju javnost o svom poslovanju. "Znamo s koliko problema se suočavamo kada tražimo podatke o tim preduzećima", rekao je Nenadić. Rekao je i da je nedopustivo to što je znatan broj rukovodilaca mnogih od tih preduzeća u "v.d. stanju".

Poverenik za informacije od javnog značaja i zaštitu podataka o ličnosti Milan Marinović rekao je da je od toga što Zakon o pristupu informacijama od javnog značaja nesumnjivo kasni, važnije je šta će pisati u tom zakonu. Po drugom novom zakonu, o zaštiti podataka o ličnosti, služba poverenika ima veća ovlašćenja, medju kojima inspekcijski nadzor, ali taj nadzor nema u vezi s informacijama od javnog značaja i ukazao da predlaže sankcije za slučajeve "ćutanja uprave" na zahteve koji joj se podnose.

Zamenik ambasadora Češke Republike u Beogradu Pavel Kobližka predstavio je program Promocija tranzicije Ministarstva spoljnih poslova Češke, uz čiju podršku je sprovedeno ovo istraživanje.

Detaljnije na sajtu TS: <http://transparentnost.org.rs/index.php/sr/projekti/183-indeks-transparentnosti-preduzeca-u-drzavnom-vlasnistvu>

Foto: www.mc.rs

Civilno društvo u borbi protiv korupcije

5. novembar 2019.

Programski direktor Transparentnosti Srbija Nemanja Nenadić učestvovao je, kao moderator i jedan od diskutanata, na panelu posvećenom ulozi civilnog društva u sprečavanju korupcije, održanom u okviru međunarodne konferencije "Prevenција i borba protiv korupcije", u organizaciji Ministarstva pravde, uz finansijsku podršku Evropske unije.

U diskusiji su, pored direktora TS, učestvovali Fransi Valerijan iz Transparency International Francuske, Simona Habič, nezavisni ekspert i bivša predsednica Transparency International Slovenije i Zuzana Petkova, direktorka Fondacije „Zaustavimo korupciju“.

Nenadić je upoznao učesnike sa pravnim okvirom za osnivanje i rad organizacija civilnog društva u Srbiji i njihovom ulogom u monitoringu, javnom zagovaranju, a istakao je i značaj medija u borbi protiv korupcije, [prenosi portal EWB](#).

“Da bi postojao delotvoran monitoring potreban je delotvoran pristup informacijama i tu je značajna dosledna primena zakona iz ove oblasti”, rekao je Nenadić. On je istakao da određena istraživanja ne mogu biti obavljenja u punom obimu bez poštovanja zakona koji uređuje ovu oblast, a kao primer je naveo istraživanje o primeni Zakona o javnim preduzećima.

„Dokumentaciju za ovo istraživanje je trebalo da dobijemo od samih javnih preduzeća, jer se tu vidi da li su vođeni razgovori sa kandidatima i da li se postupalo u skladu sa svim procedurama“, naveo je Nenadić i dodao da pravo na slobodan pristup informacijama često nije poštovano u praksi.

Što se tiče javnog zagovaranja, Nenadić je istakao važnost dvosmernosti komunikacije i spremnosti javnih vlasti da razmatraju predloge koji dolaze od strane građana i civilnog društva.

„Ovde nema zakonske obaveze za razmatranje predloga, osim ako predlozi nisu formalno upućeni tokom javne rasprave. Međutim, u praksi ima mnogo situacija gde rasprave nisu održane ili izveštaji sa rasprava nisu potpuni“, rekao je Nenadić.

On je naglasio i važnu ulogu medija, s obzirom na to da ukoliko nema medija koju su spremni da govore o slučajevima korupcije, šansa da ovakve informacije dođu do građana su jako male.

Civilno društvo u borbi protiv korupcije – iskustva iz „stare“ Evrope

Piše EWB - 05. 11. 2019.

Konferencija "Prevenција i borba protiv korupcije"; Foto: European Western Balkans

Govoreći o istorijskom iskustvu Francuske u borbi protiv korupcije i evoluciji politika u ovoj oblasti ali i doprinos koji su organizacije civilnog društva dale kako bi se stanje unapredilo, **Fransoa Valerijan** je istakao da je Francuska prošla dug razvojni put u prethodnih 40 godina.

„Ako se vratimo u osamdesete godine prošlog veka, korupcija u Francuskoj je bila raširena. Postojala je ustaljena praksa da su privatne kompanije finansirale političke kampanje i davale poklone političarima, a za uzvrat su dobijali javne ugovore“, rekao je Fransis Valerijan.

Valerijan je dodao i da je prvi korak ka smanjenju korupcije na visokom nivou bilo to što je uvedeno ograničenje i kontrola na sredstvima koja se troše u političkim kampanjama.

Simona Habič, nezavisni ekspert i bivša predsednica Transparency Slovenia, istakla je da je korupcija fenomen koji postoji u svim zemljama sveta, a da svuda ima različite forme osvrnuvši se na probleme sa kojima se suočava civilno društvo u Sloveniji u borbi protiv korupcije.

„Pre naše organizacije nije bilo OCD koje su se bavile borbom protiv korupcije. U Sloveniji postoji problem što se najveći broj OCD finansira iz državnog budžeta i na taj način oni predstavljaju produžetak Vlade, što je Transparency International Slovenia želela da izbegne“, istakla je Habič.

Zuzana Petkova je predstavila rad fondacije „Zaustavimo korupciju“ koji se tiče promene zakonodavstva, zaštite uzbunjivača, kontrole javnog prihoda i podizanje svesti o problemu korupcije u društvu.

„Za borbu protiv korupcije, veoma je važno da organizacije civilnog društva izgrade mrežu i izvan prestonice države“ rekla je Petkova.

foto: <https://europeanwesternbalkans.rs/civilno-drustvo-u-borbi-protiv-korupcije-iskustva-iz-stare-evrope/> screenshot

Inicijative i analize

TS dostavila komentare na nacrt Zakona o referendumu i narodnoj inicijativi

15. novembar 2019.

Transparentnost Srbija dostavila je nadležnom ministarstvu predloge i sugestije u vezi sa nacrtom Zakona o referendumu i narodnoj inicijativi. U okviru javne rasprave, TS je ukazala na odredbe koje se tiču takse za overu potpisa, organa za sprovođenje referenduma, obaveštavanja o referenduskim opcijama, referendumske kampanje, finansiranja i troškova referendumske kampanje, kampanje za narodnu inicijativu i odlučivanja o inicijativi.

U delu koji se odnosi na referendumsku kampanju, TS je ukazala da aktuelne odredbe Nacrta, kao krupan propust imaju to što nisu postavljene pravne prepreke da referendumsku kampanju vode državni organi i ostali korisnici javnih resursa. Takođe, postojeći Nacrt ne sprečava da referendumsku kampanju vode pojedina druga lica koja mogu lako biti zloupotrebljena za posredno vođenje referendumske kampanje od strane organa vlasti (nosioci javnih ovlašćenja, privatni partneri u JPP, primaoci državne pomoći i slično).

Druga potrebna dopuna se odnosi na korišćenje zabranjenih sredstava u vođenju referendumske kampanje. Kao što je zabranjeno da se podrška građana traži kroz poklone iz privatnih ili javnih izvora, isto tako bi trebalo da bude zabranjeno da se ta podrška traži kroz pružanje ili obećanje besplatnih usluga, ma ko da to čini.

TS je formulisala sledeće predloge:

Pojam referendumske kampanje

Član 24.

Referendumskom kampanjom se u smislu ovog zakona smatraju sve aktivnosti usmerene na vršenje uticaja na birače da se na referendumu izjasne u korist ili protiv predložene odluke koja je predmet referenduma.

Zabranjeno je da referendumsku kampanju vode državni organi, organi teritorijalne autonomije i organi lokalne samouprave, kao i privredni subjekti, ustanove, službe i druga pravna lica osnovana od strane ovih organa.

Zabranjeno je da referendumsku kampanju vode druga pravna lica koja koriste sredstva u javnoj svojini, pravna lica i preduzetnici koji su nosioci javnih ovlašćenja, privatni partneri u javno-privatnom partnerstvu i primaoci državne pomoći.

U cilju sprovođenja referendumske kampanje ne mogu se obećavati ili davati bilo kakva materijalna sredstva iz privatnih i javnih izvora biračima niti pružati ili obećavati bilo kakav vid nematerijalne pomoći.

Referendumska kampanja može da se sprovodi od dana raspisivanja referenduma do dana određenog za glasanje.

Organizator referendumske kampanje

Član 25.

Organizator referendumske kampanje može biti svako domaće pravno lice, izuzev lica iz člana 24. st. 2. i st. 3. ovog zakona ili grupa građana.

U vezi sa finansiranjem i troškovima referendumske kampanje, TS je podsetila da se već 14 godina zalaže za uređivanje ovog pitanja, imajući u vidu, između ostalog, delimično nezakonito i netransparentno finansiranje kampanje referenduma za potvrđivanje Ustava iz 2006.

Aktuelne odredbe Nacrta su u nedovoljnoj meri jasne. Iako se ovaj zakon poziva na drugi akt (Zakon o finansiranju političkih aktivnosti), te odredbe nije moguće primeniti direktno. Pored toga, shodna primena ne bi bila uvek ni primerena, naročito kada je reč o mogućnosti korišćenja sredstava koja su politički subjekti dobili iz javnih izvora za finansiranje svog redovnog rada za vođenje referendumske kampanje. Najzad, Nacrt predviđa da se za kampanju na pojedinim referendumima obezbeđuje finansiranje iz budžeta. Međutim, Nacrt ne predviđa ni koliko se sredstava izdvaja, niti kako će ona biti distribuirana.

Eventualna shodna primena Zakona o finansiranju političkih aktivnosti koje se odnose na finansiranje izborne kampanje donela bi nekoliko loših posledica. Prva bi bila izdvajanje prevelikog iznosa iz budžeta. Naime, može se pretpostaviti da bi troškovi referendumske kampanje, koja se vodi samo oko jednog pitanja od javnog interesa, trebalo da budu manji nego kada je reč o izborima. Dalje, ne bi bilo primereno niti primenjivo da se ova sredstva dele na način kao što se dele sredstva učesnicima izborne kampanje (20% na jednake delove, unapred; 80% na osnovu uspeha na izborima).

Kako bi se ovi nedostaci prevazišli, predložili smo nekoliko rešenja koja bi trebalo razmotriti da bi se došlo do odgovarajućeg rešenja:

Način finansiranja referendumske kampanje

Član 26.

Za finansiranje troškova referendumske kampanje organizator kampanje može koristiti sopstvena sredstva i priloge fizičkih i pravnih.

Na prikupljanje priloga i korišćenje sopstvenih sredstava shodno se primenjuju pravila o finansiranju izborne kampanje u skladu sa zakonom kojim se uređuje finansiranje političkih aktivnosti

Politički subjekt može za finansiranje referendumske kampanje koristiti isključivo priloge prikupljene za tu svrhu.

Zabranjeno je finasiranje troškova referendumske kampanje sredstvima dobijenim od: stranih država, stranih pravnih i fizičkih lica i drugih lica od kojih se ne smeju prikupljati sredstva za finansiranje izbrane kampanje, u skladu sa zakonom kojim se uređuje finansiranje političkih aktivnosti.

Za referendum koji je raspisala nadležna skupština, u slučaju kada je sprovođenje referenduma obavezno u skladu sa članom 10. ovog zakona, ili po inicijativi većine poslanika, odnosno odbornika, u skladu sa članom 11. ovog zakona, finansiranje troškova referendumske kampanje republičkog referenduma se vrši iz republičkog budžeta, a za finansiranje kampanje pokrajinskog referenduma i referenduma u jedinici lokalne samouprave iz pokrajinskog budžeta, odnosno budžeta jedinice lokalne samouprave.

U slučaju iz stava 5. ovog člana, sredstva se obezbeđuju u visini 30% sredstava koja se izdvajaju iz budžeta za finansiranje izborne kampanje za izbore za narodne poslanike, odnosno u visini od 60% sredstava koja se izdvajaju iz budžeta za finansiranje kampanje na nivou autonomne pokrajine i lokalne samouprave.

Polovina sredstva iz stava 6. ovog člana raspodeljuje se organizatorima referendumske kampanje koji pozivaju građane da glasaju za predlog, a polovina organizatorima referendumske kampanje koji pozivaju građane da glasaju protiv predloga, i unutar svake grupe se deli na jednake iznosima svakom organizatoru koji se u roku od 7 dana prijavi nadležnoj skupštini i koji u dodatnom roku od 3 dana položi izbornu jemstvo u skladu sa zakonom kojim se uređuje finansiranje političkih aktivnosti.

Troškovi referendumske kampanje

Član 27.

Troškovi referendumske kampanje su troškovi promotivnih aktivnosti u toku referendumske kampanje.

Sredstva prikupljena za finansiranje troškova referendumske kampanje mogu se koristiti samo za aktivnosti iz stava 1. ovog člana.

Na oglašavanje u medijima primenjuju se propisi i pravila kojima se uređuje postupanje medija u izornoj kampanji.

TS je, u vezi sa ovom oblašću, predložila i rešenja koja regulišu otvaranje **posebnog računa za finansiranje referendumske kampanje**, izveštavanje **o troškovima kampanje, ovlašćenog lica, kao i shodne primene ovih odredbi na** organizovanje kampanje za podršku narodnoj inicijativi i shodne primene odredbi zakona koji uređuje finansiranje političkih aktivnosti.

Ceo predlog na sajtu TS:

http://transparentnost.org.rs/images/dokumenti_uz_vesti/TS_komentari_i_predlozi_za_nacrt_zakona_o_referendumu_i_narodnoj_inicijativi.pdf

Mediji

Arbitraže - legalni sivi biznis

Danas, 30. novembar 2019.

To je stavka koja treba da bude u fokusu javnosti. Tako je profesor Pavle Petrović, šef Fiskalnog saveta, reagovao na podatak iz budžeta Srbije za iduću godinu da će država na kazne po sudskim arbitražama i penale morati da plati 200 miliona evra. Da bi dočarao veličinu sume profesor Petrović kao paralelu naveo je investicije u prosvetu za koje je takođe predviđena ista suma. „Neophodno je da Vlada ili Ministarstvodaju jasnu analizu zbog čega dolazi do ovakvog naglog skoka ove stavke, ona je dva puta veća u odnosu na 2017. godinu“, poručio je vlastima profesor Petrović.

Izjava šefa Fiskalnog saveta nije uzburkala duhove u javnosti koja se zabavljala dilemom da li je budžet razvojni ili predizborni. Ali je zato parlamentarna rasprava o budžetu

bila prilika da Vlada i Ministarstvo finansija na argumentovan način odgovore Fiskalnom savetu i poreskim obveznicima tabelom koja se suštinski svodi na činovničko ažuriranje podataka (zašta je potrebno manje od dva radna sata) i analizom uzroka zbog kojih dolazi do ovakvog naglog skoka ove stavke.

Nažalost, umesto ozbiljne analize ministarfmansija Siniša Mali pred Parlamentom neuverljivo se branio politikantskom tezom kako to„nije problem koji smo mi napravili, ali smo transparentni na način da pokazujemo da država ima obaveze da plati gluposti nekih koji su te stvari pre nas napravili“.

Analiza na kojoj insistira profesor Petrović podrazumeva ključne odgovore na pitanja kao što su: zašto je došlo do određenih sporova, najpre sa stranim investitorima? Da li su ugovori bili loši? Ko je te ugovore pisao, ko odobravao a ko potpisivao? Da li se država pravilno zaštitila? Kako su vođeni sporovi? Da li je bilo vansudskog poravnjanja? Da li su advokati preporučili medijaciju? Iz odgovora javnost bi saznala ko za našu državu piše ugovore i koliko su nestručni državni činovnici koji dovoljno ne poznaju sve obaveze koje je država preuzela potpisivanjem brojnih bilateralnih ugovora ozaštiti stranih ulaganja pa iz tog neznanja krše odredbe ugovora, zbog čega onda odlučuju arbitraže i na kraju svu štetu plaćaju poreski obveznici.

Izgubljene arbitraže svaka vlast držala je daleko od očiju javnosti, iako su milioni evra plaćenih kazni zapravo novac poreskih obveznika koji bašzato imaju pravo da znaju svaki detalj vezan za ovu vrstu

sporova. Zanimljiv je, na primer, detalj da se država retko hvalila dajedobila spor u nekoj od međunarodnih arbitraža u kojima je učestvovala.

Tek „na kašičicu“ i povremeno javnost se šokira veću o visini sume koju je Srbija morala da isplati stranim kompanijama. Ima istine u činjenici da je deo tih arbitraža započet u period 2005-2007. godina. Ima, međutim, i sporova koji su počeli ranije američka kompanija ICN tužila je 1999. godine SRJ za oduzimanje imovine i tražila odštetu od 50 miliona dolara, a Međunarodna arbitraža u Parizu pet godina kasnije presudila je u korist ICN kojoj je isplaćeno 28 miliona dolara.

Zatim je 2005. godine grčka kompanija Mitilineos podnela tužbu protiv Srbije zahtevajući isplatu 16 miliona dolara i vraćanje 4.000 tona bakra, dugova koje je napravio RTB Bor. Arbitraža je 2017. godine presudila u korist Mitilineosa kome je Srbija isplatila 40 miliona dolara odštete. Tim povodom premijerka Ana Brnabić reagovala je, u stilu „ima se, može se“: „Sva sreća, imamo suficit daleko više nego što je planirano. Moraćemo možda i da izbacimo jedan ili dva projekta koji smo planirali do kraja godine iz finansiranja, što nije problem“.

Još jednom američkom biznismenu srpskog porekla, Srbi Iliću vlasniku kompanije „Uniworld“, Srbija je morala da isplati odštetu od 12,1 milion dolara poslespora u vezi sa privatizacijom turističke agencije „Putnik“.

Međunarodni spor s izraelskom kompanijom „Imidžstar“ zbog nabavke satelita koštao je Srbiju 35 miliona evra (toliko je vredela nabavka satelita koji smo kroz odštetu platili a nismo ga dobili), a 10 miliona evra Srbija je morala posle arbitraže da plati izraelskoj of-šor kompaniji „Elektronic and automation“ u sporu oko beogradskog Parking servisa.

Krajem prošle godine objavljeno je da je Srbija pred međunarodnim arbitražama izgubila još dva spora. Prvi s belgijskom firmom „Energozelena“ oko izgradnje fabrike za ekološku preradu životinjskog otpada u Indiji za koji mora da plati 42 miliona evra. Drugi s austrijskom kompanijom „Kunsttrans“ (težak oko osam miliona evra) koja se ugovorom obavezala da će obezbediti skladište za smeštaj eksponata iz beogradskog Narodnog muzeja dok traje njegova rekonstrukcija.

Nije poznato kako se završila međunarodna arbitraža po žalbi holandske kompanije „HPK inženjering“ koju je Vlada Srbije 2015. angažovala da upravlja smederevskom Železaram. FIPK je tražila od Arbitraže u Vašingtonu da omogući izvršenje odluke međunarodnog suda iz Londona po kojoj Železara (odnosno, država Srbija) mora da joj isplati naknadu od 12,4 miliona dolara zbog nezakonito raskinutog ugovora. U vreme tog spora u javnost je procurio zanimljiv detalj - da HPK ima ugovorno pravo da naplati od države Srbije 12,5 miliona evra kad Železara bude prodana. Nikada nije razjašnjeno kako je taj bonus upisan u Ugovor jer niti je HPK našao kupca za Železaru (kupca je našao predsednik Srbije), niti je HPK u vreme upravljanja podigao proizvodnju i poslovne rezultate Železare da bi bio nagrađen.

Prema nekim pouzdanim, ali nepotvrđenim informacijama pred međunarodnim arbitražama „krčkaju“ se još neke tužbe. Iza jedne od njih stoji vlasnik strane kompanije srpskog porekla čija je tužba teška više desetina miliona evra.

Zašto je važno istražiti do kraja šta se krije iza ovih arbitraža s krajnjim nepovoljnim ishodom po Srbiju?

Važno je zato što je poslednjih godina to postao najlegalniji sivi biznis koji vlast neguje, to je postala najkoruptivnija oblast u kojoj se vlast pri isplati odštete hvali argumentom o Srbiji kao pravnoj državi („Transparentni smo na način da pokazujemo da država ima obaveze da plati“ kaže ministar Mali).

U ugovorima koje strane kompanije prave s domaćim partnerima (firmama ili državom) obavezno stoji klauzula o međunarodnoj arbitraži. Velike firme koje vode parnicu protiv Srbije znaju da će arbitraža trajati više godina i procenjuju kako će taj sudski spor uticati na njihov ugled, pa se obično odlučuju da svoje potraživanje relativno brzo otpišu iz bilansa i vode ga u izveštaju o poslovanju kao „nula“. I ako, na kraju, dobiju spor na arbitraži, to onda knjiže kao vanredni prihod. Mnoge od tih kompanija odlučuju se da svoje potraživanje (koje su već otpisale) prodaju specijalizovanim firmama na sekundarnom tržištu uzdiskont koji često ide i do 90 odsto u zavisnosti od procene trajanja spora, izvesnosti pozitivnog rešenja i rejtinga zemlje protiv koje se vodi spor. Zatim te specijalizovane firme kao novi poverioci nastavljaju spor s dužnikom-državom Srbijom ali ne odustaju od početnog odštetnog zahteva (100 odsto) i gledaju da na diskontu dobro zarade, da bude „mesa“ za sve učesnike u arbitraži - za prvog izvornog poverioca koji je dobio 10 odsto svog osnovnog potraživanja, a da specijalizovana firma kao novi poverilac i država (personalizovana u visokopozicioniranom činovniku) kao dužnik podele diskont (razliku između 10 i 100 odsto).

Novi poverilac obično ima jak upliv u pravosuđe i državnu upravu dužnika a gleda da se nagodi s državom-dužnikom oko podele zarade od diskonta koja često svakome donosi po nekoliko desetina miliona evra. A onda se na kraju posla pojav-ljuje državni službenik koji obaveštava javnost da Srbija izvršava, kako i dolikuje pravnoj državi, sve svoje obaveze pa i plaćanje kazni izarbitražnih procesa.

Moglo bi se naslutiti da je zbog ovakve prakse Fiskalni savet otvorio pitanje plaćanja kazni u arbitražama. Sada bi profesor Petrović svojim i autoritetom institucije koju vodi morao do kraja da otkrije istinu o ovim mutnim radnjama koje će poreske obveznike iduće godine koštati 200 miliona evra. Petrović i Fiskalni savet imaju kredibilitet da od vlasti traže odgovore na pitanje koja su tako dramatično otvorili. Javnost ne traži od Fiskalnog saveta da ukaže na uzroke i krivce, to rade druge institucije. Ali, od Saveta se očekuje da otvori taj crni dosije i zvanično traži od Ministarstva finansija izveštaj o svim slučajevima i sporovima sa iznosima i kome su plaćeni od 2001. do 2019. godine. Cilj je da se utvrdi uzrok problema i odgovornost pojedinaca svih političkih boja koji su poreskim obveznicima Srbije godinama isporučivali sive fakture.

Dokaz da je do sada mnogo toga „smrdelo“ je i obećanje premijerke Brnabić od 31. avgusta 2017. godine da će tog dana Vladi Srbije pokrenuti inicijativu da se formira međuresorno telo od više ministarstava koje će pratiti sve eventualne nove arbitraže. Da je to veliki problem pokazalo je i reagovanje Fiskalnog saveta još 2014. godina kad je Vladimir Vučković, član Saveta, objavio da Srbija godišnje za penale i kazne plaća 80 miliona evra (u to vreme toliki je bio godišnji efekat solidarnog poreza). Ako je 2014. godine to bilo 80 miliona evra, 2017. godine 100 miliona evra a za 2020. planirano je 200 miliona evra pitanje je - ko garantuje da 2021. ili 2022. godine neće biti 500 miliona evra?

Dakle, Vlada je pre dve godine konstatovala da nešto „smrdi“, ali se u međuvremenu ništa nije dogodilo i sve je ostalo po starom. Zato sada poreskim obveznicima treba da budu predloženi uzroci i odgovorni državni službenici koji su doprineli naglom skoku ovih troškova uz analizu da li je u proteklih sedam godina vlast rešila neku od arbitraža u korist države Srbije? Sve je to potrebno kako bi se deo ove sive zone državne korupcije ako ne iskorenio onda bar sveo u razumne okvire..

